

Oeroeg

Bibliografische gegevens

Auteur: Hella Haasse

Jaar van uitgave: 1948

Plaats van uitgave: Amsterdam

Uitgever: Querido

Samenvatting

De ik-figuur en Oeroeg zijn beste vrienden. Oeroeg is de zoon van Sidris en Deppoh. Zijn vader werkt bij de onderneming van de Nederlandse administrateur, de vader van de ik-figuur. De jongens doen alles samen, van jongs af aan. Waar Oeroeg is, is de Nederlandse jongen, en andersom. De ik-figuur heeft tijdens zijn kindertijd niet door dat Oeroeg in rang lager staat dan hij. Dat merkt hij pas als het personeel Oeroeg een beetje gaat plagen en als hij door krijgt dat zijn vader liever niet wil dat hij met Oeroeg omgaat. Toch is Oeroeg de belangrijkste persoon voor hem. Het is de vader van de ik-figuur een doorn in het oog dat hij zo slecht Nederlands spreekt. Daarom wordt meneer Bollinger ingehuurd om hem persoonlijk les te geven. Oeroeg luister altijd mee en pikt er veel van op.

Op een avond gaan Oeroegs ouders, Bollinger en nog wat gasten naar Telage Hideung, het Zwarte Meer. De ik-figuur mag mee. De groep is aangeschoten en wild. Ze varen met een vlot het meer over, maar een stuk vlot breekt af. De ik-figuur raakt verstrikt en Deppoh probeert hem te redden maar hierdoor verdrinkt hij zelf. De vader van Oeroeg is dood. Hierdoor moet de familie van Oeroeg verhuizen. Maar omdat de ik-figuur zo gehecht is aan Oeroeg, mag hij blijven. Ze reizen samen elke dag naar school, echter wel voor elk een andere school in Soekaboemi.

De ouders van de ik-figuur scheiden en hierdoor komt hij bij Lida in Soekaboemi te wonen. Als blijkt dat hij Oeroeg heel erg mist, mag hij er ook komen wonen. Lida raakt heel erg op Oeroeg gesteld en geeft hem alles wat hij nodig heeft. Ze ziet namelijk dat hij erg slim is en ze wil hem de kans geven te studeren. Oeroeg laat zo min mogelijk merken dat hij een inlander is en schaamt zich voor zijn afkomst. De ik-figuur gaat naar een internaat van de HBS in Batavia. Later komt Oeroeg daar ook terecht omdat hij wel wat structuur kan gebruiken. Hij misbruikt Lida's goedheid nogal door 's avonds laat weg te blijven en naar bed te gaan met andere huurders uit Lida's pension. Op het internaat groeien de jongens nog verder uit elkaar doordat Oeroeg toch echt een inlander is en de andere jongens dat niet accepteren. Oeroeg gaat naar de MULO waar voornamelijk halfbloedkinderen zitten. Hier voelt hij zich beter thuis. Na de MULO gaat Oeroeg medicijnen studeren in Soerabaja. Lida betaalt ondertussen alle kosten van Oeroegs opleiding. Tijdens zijn studie krijgt hij interesse in de politiek en keert Oeroeg zich tegen de Nederlanders, en dus ook tegen de ik-figuur. Als die hem eens opzoekt krijgen ze ruzie.

De ik-figuur gaat studeren in Delft. Sporadisch contact hebben alleen hij en Lida nog, eerst nog weleens met een korte krabbel van Oeroeg maar steeds minder. Als de ik-figuur klaar is met zijn opleiding, keert hij terug naar zijn geboortegrond - maar alles is anders geworden.

Titel, ondertitel en motto

De **titel** is Oeroeg. Oeroeg is een inlander van Indonesië en de boezemvriend van de ik-figuur gedurende hun jeugd.

Er is geen **ondertitel** of **motto**.

Thema, motieven en idee.

Het thema is vriendschap: Tijdens de jeugd van oeroeg en de ik-figuur is de vriendschap nog puur en onschuldig, maar naarmate ze steeds ouder worden, worden de twee vrienden steeds meer gevormd door hun achtergrond en de samenleving. Hier lijdt hun vriendschap stevig onder. De ik-figuur staat voor Nederland en Oeroeg voor de onderdrukte Indiër.

Een ander thema van het boek is natuur. Vooral de natuur rond de theeplantage is zeer belangrijk in het boek omdat het duidelijk wordt dat de auteur hier naar terugverlangt. Vooral het meer Telaga Hideung speelt een zeer belangrijk rol hierin. Tijdens de jeugd van de jongens is het meer het legendarische oord van boze geesten, vervolgens de plaats waar Oeroeg zijn vader is verdronken, dan een unheimische plek waar de kleur van de bodem aan geronnen bloed doet denken en tenslotte een symbool voor de ondoorgrondelijkheid van Oeroeg en het Indonesische nationalisme. De ik-persoon vergelijkt Oeroeg met het meer, een spiegelende oppervlakte, waarvan hij de diepte niet heeft beseft.

Motieven:

Eenzaamheid: de ik-figuur is eenzaam omdat zijn ouders hem in de steek laten. Later gaat de ik-figuur zich nog eenzamer voelen doordat hij steeds meer de vriendschap met Oeroeg verliest omdat Oeroeg veel met anderen omgaat.

Kolonialisme, want het boek gaat over hoe leven in Nederlands-Indië was in die tijd voor zowel de Nederlanders als de inlanders zelf.

Idee: De idee van Oeroeg is de worsteling van de Nederlanders met een koloniaal verleden in Nederlands-Indië die hun land niet meer terug herkennen na de Tweede Wereldoorlog en zich ook niet meer thuis voelen in Indië. Zo blijkt ook uit de laatste zin van het boek: 'Ben ik voorgoed een vreemde in het land van mijn geboorte, op de grond vanwaar ik niet verplant wil zijn? De tijd zal het leren.'

De ik-persoon voelt zich natuurlijk verbonden met zijn geboorteland maar wordt er niet meer geaccepteerd. Hij heeft eigenlijk geen thuis.

Opbouw

Er is eerst een soort van korte inleiding, waarin de auteur worstelt met zijn verleden, en een slot als de ik-figuur terugkeert in Indonesië. Voor de rest is het aan een stuk door verteld.

Personages

Oeroeg

Oeroeg is slim, leergierig en ambitieus. Hij wil het beter krijgen dan zijn familie in de Dessa. Oeroeg heeft goed in de gaten hoe de verhoudingen zijn, al als hij jong is. Hij kan in feite een beetje meeliften op de vriendschap met de ik-figuur. Zo komt hij ook terecht bij Lida waar hij een gevoelige snaar raakt. Ze zorgt voor hem en ze betaalt zijn opleiding omdat ze potentie in hem ziet. Bij Lida krijgt hij veel vrijheid en hierdoor komt hij met veel verschillende mensen in aanraking. Eerst verloochent hij zijn afkomst maar komt daar later weer op terug en keert zich dan tegen de Nederlanders.

Ik-figuur

hij heeft geen naam in het boek maar vertelt wel het hele verhaal. Hij is een middelmatige leerling, niet bijzonder slim maar ook niet dom. Toch is hij naïef en merkt hij niet dat Oeroeg eigenlijk in rang lager is dan hem. Hij heeft ook niet door dat zijn ouders uit elkaar groeien. Hoewel Lida Oeroeg verwent, is de ik-figuur niet jaloers. Hieruit maak ik op dat hij ook een beetje een softie is.

Lida

Lida heeft een pension in Soekaboemi, ze verhuurt kamers aan gasten. De ik-figuur komt bij haar in huis wonen en ze zorgt voor hem en later ook voor Oeroeg. Lida is verpleegster en ongetrouwd. Ze kwam naar Nederlands-Indië met een vriend en vriendin, die uiteindelijk met elkaar zijn getrouwd. In het boek wordt benadrukt dat verpleegsters meestal eenzame vrouwen zijn. Als Lida Oeroeg leert kennen ziet ze hem een beetje als haar eigen kind, omdat ze dat wel graag zou willen.

Bron: scholieren.com

Perspectief

Het verhaal is geschreven vanuit het perspectief van de ik persoon die het verhaal achteraf vertelt.

Historische tijd, tijdsduur en verteltijd

De historische tijd is de periode van begin 20e eeuw in Nederlands-Indië, waarin het koloniale bestaan van Indonesië ten einde loopt.

Tijdsduur. De tijdsduur is ongeveer 20 à 25 jaar van de gehele jeugd van de ik-figuur en Oeroeg.

Verteltijd. 8 uur.

Plaats en ruimte

Het boek speelt zich af in Nederlands-Indië.

Er zijn verschillende plaatsen en ruimtes in Nederlands-Indië.

Literaire stroming

Novelle, het boek is een novelle omdat het maar zo weinig pagina's heeft en geschreven is als boekenweekgeschenk.

Genre

Oeroeg en de ik-figuur veranderen van jonge kinderen tot jongvolwassenen. Het is goed te merken dat vooral Oeroeg erg veranderd qua karakter. Hij ontmoet natuurlijk andere mensen dan de ik-figuur omdat ze niet naar dezelfde school gaan. Oeroeg is eerst vrij onderdanig is, maar later, als hij studeert, keert hij zich meer tegen het Nederlandse regime in Indië en het Nederlands denkgoed. Dit laat hij ook merken tegenover de ik-figuur. Langzaam aan verwaterd de vriendschap, en komt er een einde aan als een vrijheidsstrijder de ik-figuur de doorgang weigert, en de ik-figuur in hem Oeroeg herkend. Oeroeg is compleet veranderd. Deze verandering en het verwateren van de vriendschap tussen Oeroeg en de ik-figuur leiden tot een Psychologische roman.

Mening

Ik vond Oeroeg best een leuk boek. Het was wel interessant om te lezen over iemand die op een hele andere manier opgroeit maar toch ook een beetje Nederlands is. Bijzonder om te zien dat hij een hele andere jeugd heeft gehad. De ik-figuur voelt en gedraagt zich gelijkwaardig aan Oeroeg en dat is best bijzonder omdat de inlanders flink onderdrukt zijn onder het Nederlandse bewind. Het was sneu om te lezen dat zijn ouders eigenlijk er niet voor hem waren. De hoofdpersoon had meer gezelschap bij de familie van Oeroeg. Ik vond het erg jammer dat die vriendschap steeds minder werd en dat ze uiteindelijk bijna niks meer gemeen hadden. Daarnaast is het moeilijk voor te stellen dat de hoofdpersoon uiteindelijk geen echt 'thuis' heeft.

Verwerkingsopdracht: beoordeling van een recensie

Oeroeg is het boeiende verhaal over de Nederlandse jongen die als zoon van een administrateur opgroeit in de binnenlanden van Nederlands Indië en bevriend raakt met de inlandse jongen Oeroeg. De Nederlandse jongen is de ik-persoon van dit verhaal. Zijn naam wordt geen enkele keer genoemd. Hij voelt meer verwantschap met zijn vriend dan met zijn eigen ouders. Veelzeggend is het daarom dat de namen van zijn ouders ook onvermeld blijven. Het gezamenlijk verleden van de jongens begint op jonge leeftijd als de twee de hele dag samen doorbrengen. Hun onbezorgde jeugd verandert als de vader van Oeroeg in een bergmeer verdrinkt. De familie van Oeroeg, die tot dan toe in een stenen huis woonde, verpaupert

‘Hella S. Haasse (1918-2011) schrijft prachtig. Haar personage Oeroeg is vrijwel ondoorgroendelijk in zijn afstandelijkheid, terwijl de ik-persoon onmiddellijk sympathie oproept. Sfeervol zijn haar beschrijving van Nederlands-Indië: 'Naarmate wij verder reden werd ook het geklater van neerstortend water duidelijker hoorbaar. Tussen de bemoste stenen van de aan één zijde steil omhoog rijzende bergwand schitterden stroompjes, die zich langs de weg tot een beek verenigden. De lucht was bijna koud, en er hing op deze hoogte een geur van vochtige grond en rottend blad.'

Oeroeg verscheen als boekenweekgeschenk in 1948, een jaar voordat Indonesië haar onafhankelijkheid verkreeg. Het is een intrigerend verhaal over kameraadschap, kinderlijke onschuld en de liefde voor een land dat verandert. De ik-persoon kijkt in het boek feitelijk terug op zijn jeugd en probeert te beschrijven hoe hij toen, in zijn kinderlijke onschuld, tegen het leven aankeek, met Oeroeg als middelpunt. Als volwassene probeert hij te vergeefs dezelfde verwantschap van zijn jeugd te hervinden. In plaats daarvan ontdekt hij dat hij in zijn geboortestreek een vreemde is geworden: 'Ben ik voorgoed een vreemde in het land van mijn geboorte, op de grond vanwaar ik niet verplant wil zijn? De tijd zal het leren.'

Ik ben het er mee eens dat *Oeroeg* een boeiend verhaal is. Ik vind het heel leuk om door iemand zijn levensverhaal een mini deel van de geschiedenis mee te krijgen, hoe mensen leefden en hoe onderlinge verhoudingen waren. Ik ben het er ook mee eens dat Haasse heel mooi schrijft. Ze gebruikt veel mooie bijvoeglijke naamwoorden waardoor je de omgeving goed kunt inbeelden. Ook vind ik het heel interessant dat de schrijver van deze recensie opmerkt dat de ouders van de ik-persoon niet een naam lijken te hebben en dat de ik-persoon zich meer verwant voelt met de inlandse familie van Oeroeg.